

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu Ondřeje Veselého a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních ve znění zákonů č. 87/2015 Sb., č. 161/2016 Sb., č. 189/2016 Sb., č. 298/2016 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 334/2016 Sb., zákonů č. 460/2016 Sb., č. 296/2017 Sb. a č. 303/2017 Sb. (sněmovní tisk 190)

Vláda na své schůzi dne 26. června 2018 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních ve znění zákonů č. 87/2015 Sb., č. 161/2016 Sb., č. 189/2016 Sb., č. 298/2016 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 334/2016 Sb., zákonů č. 460/2016 Sb., č. 296/2017 Sb. a č. 303/2017 Sb. (sněmovní tisk 190), a zaujala k tomuto návrhu zákona **nesouhlasné stanovisko**, a to zejména z těchto důvodů:

1. Navrhovaná úprava je podle názoru vlády nadbytečná a duplicitní ve vztahu k již existující právní úpravě obsažené v občanském zákoníku. Ustanovení § 877 odst. 2 občanského zákoníku již v současnosti jasně stanoví, že za významnou záležitost dítěte se považuje také určení místa jeho bydliště. Současně podle odstavce 1 téhož paragrafu platí, že nedohodnou-li se rodiče v záležitosti, která je pro dítě významná zejména se zřetelem k jeho zájmu, rozhodne soud na návrh rodiče; to platí i tehdy, vyloučil-li jeden rodič z rozhodování o významné záležitosti dítěte druhého rodiče. O významných záležitostech dítěte, mezi něž patří i určení místa jeho bydliště, musí oba rodiče rozhodovat společně a konsensuálně. To platí i tehdy, pokud bylo dítě svěřeno do péče jednoho z rodičů. Je-li druhý rodič z tohoto rozhodování vyloučen, rozhodne o záležitosti na jeho návrh soud. Tuto úpravu již dnes reflektuje také zákon o zvláštních řízeních soudních, který v ustanovení § 466 písm. j) stanoví, že předmětem řízení ve věcech péče soudu o nezletilé je rovněž rozhodování o věcech pro nezletilé dítě významných, na nichž se rodiče nemohou dohodnout, přičemž příslušné řízení lze podle § 468 odst. 1 zahájit jen na návrh zákonného zástupce. Pokud důvodová zpráva k návrhu zákona hovoří o tom, že některé soudy nepovažují změnu místa bydliště dítěte za podstatnou záležitost, je to již

za současného právního stavu postup a výklad contra legem a chyba nespočívá v platné právní úpravě, ale v nesprávné praxi některých soudů.

2. Návrh vykazuje zjevné nesprávnosti, když při snaze o konkretizaci pojmu podstatné záležitosti navrhuje nesprávný odkaz na ustanovení § 475 odst. 2, které se však netýká rozhodování o výkonu rodičovské odpovědnosti, resp. rozhodování rodičů o významných záležitostech dítěte, ale změny rozhodnutí ve věcech pěstounské péče. Navrhované znění § 475 odst. 3 zákona o zvláštních řízeních soudních je navíc značně problematické, neboť změnou podstatné záležitosti týkající se dítěte, o které má rozhodovat soud na návrh, má být i změna bydliště dítěte, kde je však možnost této změny při neshodě rodičů s pěstounem podmíněna souhlasem soudu. Navrhované ustanovení by tak mohlo být vykládáno tak, že pokud pěstoun nezíská se změnou bydliště dítěte souhlas obou rodičů, musí získat souhlas soudu. Přitom v případě pěstounství jsou i nyní práva rodičů chráněna, neboť § 967 občanského zákoníku stanoví, že: „Pěstoun má povinnost udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s jeho rodiči, dalšími příbuznými a osobami dítěti blízkými. Má povinnost umožnit styk rodičů s dítětem v pěstounské péči, ledaže soud stanoví jinak.“
3. Za chybné a matoucí lze považovat rovněž užití pojmu „podstatná záležitost“, neboť občanský zákoník i zákon o zvláštních řízeních soudních v kontextu určování místa bydliště dítěte používají pojem „významná záležitost“. Logicky nesprávné je rovněž vymezení, podle něhož má být změna bydliště podstatnou záležitostí jen tehdy, pokud se na ní rodiče nezletilého neshodnou. Určování místa bydliště lze však považovat per se za významnou záležitost dítěte, a právě proto se na něm mají rodiče dohodnout.
4. Vláda upozorňuje, že návrh zákona trpí nesprávným užíváním pojmů i z hlediska školské legislativy. Slovní spojení „stávajícím školským, či předškolním zařízením“ neodpovídá terminologii zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, který používá termíny „školy“ a „školská zařízení“; školy a školská zařízení podle školského zákona dohromady tvoří vzdělávací soustavu. Školou se pak podle § 7 odst. 3 školského zákona rozumí mateřská škola, základní škola, střední škola, konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky. Školská zařízení upravená v § 7 odst. 5 školského zákona pak poskytují služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí, nebo zajišťují ústavní a ochrannou výchovu anebo preventivně výchovnou péči.